

Związek
Młodzieży
Wiejskiej

Rok założenia 1928

Forum Liderów Obszarów Wiejskich

publikacja pokonferencyjna

listopad 2024

Data wydarzenia: 23 listopada 2024 roku

Miejsce wydarzenia: Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi, Krakowskie Przedmieście 66, Warszawa

Liczba uczestników wydarzenia: 200 osób

Organizator: Związek Młodzieży Wiejskiej

Partnerzy:

- Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi,
- Instytut Zootechniki – Państwowy Instytutu Badawczy,
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A.

Związek Młodzieży Wiejskiej zorganizował wydarzenie o zasięgu ogólnokrajowym, które zgromadziło w jednym miejscu grono ekspertów, praktyków, liderów lokalnych społeczności oraz młodzież z całego kraju. Forum Liderów Obszarów Wiejskich było przestrzenią nie tylko do rozmów, ale przede wszystkim do nawiązywania współpracy, wymiany doświadczeń i generowania nowych pomysłów na rozwój polskiej wsi. Wydarzenie to było swoistą odpowiedzią na rosnącą potrzebę integracji środowisk wiejskich, a także refleksji nad wyzwaniem i możliwościami stojącymi przed tymi obszarami w obliczu dynamicznie zmieniającego się świata.

Spotkanie to stało się platformą do prowadzenia otwartego dialogu na temat kluczowych aspektów życia na wsi, takich jak rolnictwo nowej generacji, rola kultury ludowej w budowaniu tożsamości, edukacja wiejska, aktywizacja społeczna oraz konieczność współpracy organizacji pozarządowych. Dzięki obecności przedstawicieli różnych dziedzin – od nauki i technologii, przez

kulturę, aż po politykę i społeczeństwo obywatelskie – uczestnicy mogli spojrzeć na poruszane tematy z wielu perspektyw.

Podczas intensywnych dyskusji i paneli wypracowano konkretne wnioski oraz rekomendacje, które stanowią odpowiedź na aktualne wyzwania stojące przed obszarami wiejskimi. Forum miało również na celu zainspirowanie młodych liderów do aktywnego działania na rzecz swoich lokalnych społeczności oraz wskazanie im nowych możliwości rozwoju poprzez edukację, innowacje i współpracę.

To wyjątkowe spotkanie pokazało, że polska wieś, mimo licznych trudności, ma ogromny potencjał i zasoby, które mogą być fundamentem do budowania jej nowoczesnej, a jednocześnie głęboko zakorzenionej w tradycji tożsamości. Poniżej przedstawiamy szczegółowe wnioski z paneli dyskusyjnych, które odbyły się podczas Forum.

Forum Liderów Obszarów Wiejskich otworzył występ Ludowego Zespołu Artystycznego PROMNI, którego współzałożycielką była wiciarka Zofia Solarzowa.

1) "Idą Wici" – 20 lat po wejściu Polski do Unii Europejskiej

 Waldemar Pawlak – Senator Rzeczypospolitej Polskiej, wcześniej Poseł na Sejm RP przez sześć kadencji (1989–2015). Był Wicepremier i Minister Gospodarki (2007–2012). Od 1992 roku Prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. W 2011 roku przewodniczył polskiej prezydencji w UE w Radach ds. Energii, Handlu i Konkurencyjności.

 Artur Ławniczak – samorządowiec i menedżer, były Prezes Związku Młodzieży Wiejskiej (2002–2006) oraz Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (2007–2010). Od 2010 roku pełni funkcję Burmistrza Szadku, wspierając rozwój lokalnych społeczności z pasją i zaangażowaniem.

 Michał Modrzejewski – były Prezes Zarządu Krajowego Związku Młodzieży Wiejskiej (2006–2012) i Radca w Europejskim Komitecie Ekonomiczno-Społecznym (2014–2020). Ekspert w obszarach transportu, energii i jednolitego rynku, członek Komitetu Audytu EKES i współautor strategii „Europa 2020”.

 Dariusz Suszyński – moderator panelu, przedsiębiorca i menedżer, specjalista ds. funduszy unijnych oraz trener kompetencji miękkich i zawodowych. Absolwent Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, ukończył studia podyplomowe i MBA Human Resources. Prowadzi zajęcia z zakresu przedsiębiorczości, wspierając rozwój młodych liderów.

Panel dyskusyjny zgromadził wybitne postacie życia politycznego i społecznego, które miały okazję podzielić się swoimi wspomnieniami i refleksjami z okresu, gdy Polska starała się o członkostwo w Unii Europejskiej, oraz z pierwszych lat po akcesji.

Okres starań o członkostwo w Unii Europejskiej

Waldemar Pawlak, który w tamtym czasie pełnił funkcję posła i aktywnie uczestniczył w pracach związanych z negocjacjami akcesyjnymi, przypomniał złożoność i ogrom wyzwań stojących przed Polską. Wskazał, że proces ten wymagał gruntownych

zmian prawnych, ekonomicznych i społecznych, aby dostosować kraj do standardów unijnych.

Artur Ławniczak, były prezes Związku Młodzieży Wiejskiej, dodał, że wśród młodzieży wiejskiej toczyły się liczne dyskusje na temat przyszłości Polski w Unii. „Były obawy – o to, czy damy radę, czy wieś na tym nie straci, ale dominowało przekonanie, że Unia Europejska to szansa na rozwój, edukację i lepsze perspektywy dla młodego pokolenia” – zaznaczył. Przypomniał, że wieś polska, jako największy beneficjent funduszy unijnych, szczególnie intensywnie przyglądała się procesowi negocjacji.

Pierwsze lata po wejściu Polski do Unii Europejskiej

Michał Modrzejewski, jako były członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, podzielił się swoim doświadczeniem. Przypomniał, że pierwsze lata po akcesji były czasem intensywnej nauki, ale też szybko widocznych efektów przynależności do wspólnoty europejskiej. Już po kilku latach widać było wyraźne korzyści – rozwój infrastruktury, nowe miejsca pracy i możliwości dla przedsiębiorców.

Podkreślono również, że akcesja otworzyła Polakom drzwi do edukacji, pracy i rozwoju za granicą. Dariusz Suszyński, jako ekspert ds. funduszy unijnych, zauważył, że wejście do Unii dało nie tylko dostęp do środków finansowych, ale również nauczyło Polaków przedsiębiorczości i współpracy międzynarodowej.

Odczucia społeczne i obawy w czasie akcesji

Paneliści zgodnie podkreślili, że proces integracji z Unią Europejską budził w społeczeństwie skrajne emocje – od entuzjazmu i nadziei po sceptycyzm i obawy. Wielu rolników i mieszkańców wsi obawiało się, że nie poradzą sobie z konkurencją w zjednoczonej Europie. Pojawiały się również wątpliwości, czy Unia nie narzuci Polsce rozwiązań, które będą sprzeczne z jej tradycjami i tożsamością.

Wnioski po 20 latach w Unii Europejskiej

Dyskusja zakończyła się refleksją nad tym, jak przez 20 lat członkostwa Polska zmieniła się dzięki integracji europejskiej. Paneliści wskazali, że fundusze unijne pozwoliły na modernizację infrastruktury, wsparcie przedsiębiorczości i edukacji oraz

rozwój wsi i mniejszych miejscowości. Równocześnie podkreślono, że wciąż istnieją wyzwania, takie jak konieczność dalszego wspierania małych gospodarstw czy zwiększania świadomości o możliwościach, jakie oferuje Unia.

Uczestnicy panelu zgodzili się, że wejście Polski do Unii Europejskiej było historyczną decyzją, która wzmocniła naszą gospodarkę, społeczeństwo i pozycję międzynarodową. Dzięki odwadze i wysiłkowi ludzi zaangażowanych w proces akcesji Polska mogła w pełni wykorzystać możliwości, jakie oferuje zjednoczona Europa.

2) Rolnictwo nowej generacji

 Szczepan Leszczyński – wykładowca na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie i ekspert w zakresie hodowli zwierząt i doradztwa rolniczego. Ukończył także SGH oraz Wyższą Szkołę Agrobiznesu. Doświadczenie zdobywał w Krajowej Administracji Skarbowej, doradztwie rolniczym i podczas staży w USA i na Litwie, a także w departamencie agro banku BNP Paribas. W jego pracy naukowej łączy teorie ekonomiczne z praktyką rolniczą.

 Marcin Kobuszewski – doktor nauk rolniczych i specjalista w zakresie innowacji rolniczych. Obecnie dyrektor Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Krakowie. Posiada szerokie doświadczenie projektowe, m.in. jako kierownik projektu nadzorujący opracowanie technologii produkcji nawozów z krajowych surowców. Jego praca naukowa dotyczy wpływu funduszy unijnych na modernizację maszyn rolniczych. Specjalizuje się w transferze technologii i współpracy z partnerami międzynarodowymi.

 Jacek Kominek – specjalista z branży IT, prezes HDPro sp. z o.o. i Członek Zarządu Agro Aplikacje sp. z o.o., firmy tworzącej nowoczesne rozwiązania teleinformatyczne dla rolnictwa. Wywodzi się z sadowniczej rodziny spod Sandomierza, co inspiruje go do działań na rzecz cyfryzacji sektora rolniczego. Jego doświadczenie obejmuje także współpracę z partnerami rolnymi w zakresie wdrażania innowacji i outsourcingu IT.

 Róbert Palíder – słowacki rolnik specjalizujący się w produkcji ekologicznej wołowiny, łączący zrównoważone praktyki z wysokiej jakości metodami rolniczymi. Jako wiceprezes Stowarzyszenia Młodych Rolników Słowacji (ASYF) działa na rzecz interesów młodych przedsiębiorców rolnych i promuje innowacje w rolnictwie zrównoważonym.

 Vojtěch Pýcha – czeski ekonomista i menedżer, właściciel gospodarstwa stosującego rolnictwo precyzyjne, specjalizujący się w uprawie buraków cukrowych, rzepaku, jęczmienia, pszenicy, soi, grochu i maku. Ekspert w dziedzinie cyfryzacji rolnictwa, łączy nowoczesne technologie z tradycyjnymi metodami, aby zwiększyć efektywność i zrównoważenie swojego gospodarstwa.

 Hanna Jarosławska – moderatorka panelu, społeczna działaczka związana z ZMW i członkini Krajowej Rady Młodych Rolników oraz Europejskiej Rady Młodych Rolników (CEJA). Absolwentka rolnictwa na SGGW, z doświadczeniem zdobytym na stażach w Parlamencie Europejskim i Teksasie. Była dziennikarka miesięcznika Farmer oraz portalu farmer.pl. Zaangażowana w walkę o równouprawnienie na terenach wiejskich, a prywatnie miłośniczka podróży, polityki i reportaży.

Podczas panelu dyskusyjnego poruszono wiele istotnych problemów związanych z wprowadzaniem innowacji w sektorze rolniczym. Eksperci zwrócili uwagę, że jednym z największych wyzwań jest bariera finansowa, szczególnie dla małych gospodarstw. Koszty wdrożenia nowoczesnych rozwiązań, takich jak rolnictwo precyzyjne, są często zbyt wysokie, aby były opłacalne dla niewielkich rolników. Brak dostępu do odpowiednich funduszy znacząco ogranicza możliwości modernizacji i zwiększania efektywności produkcji.

Równie poważnym problemem jest brak wiedzy i odpowiedniej edukacji w zakresie obsługi nowych technologii. Obecnie dostępne szkolenia są prowadzone niemal wyłącznie przez koncerny dystrybuujące sprzęt lub oprogramowanie, co ogranicza ich dostępność oraz niezależność. Wielu rolników nie ma dostępu do aktualnych informacji o nowościach w rolnictwie, co sprawia, że innowacje są wdrażane w ograniczonym zakresie. Sytuację dodatkowo pogarsza fakt, że w wielu

gospodarstwach brakuje młodych następców, którzy mogliby wprowadzać nowe technologie i kontynuować działalność rolniczą.

Katarzyna Grala zwróciła uwagę na kolejny istotny aspekt – dyskryminację ze względu na płeć, która wciąż jest obecna w sektorze rolniczym. Kobiety w branży często napotykały trudności w dostępie do zasobów, szkoleń czy decyzyjnych stanowisk, co utrudnia ich pełne zaangażowanie w rozwój nowoczesnego rolnictwa.

Dyskusja dotyczyła również problemów związanych z podstawowymi badaniami rolniczymi. W wielu gospodarstwach nadal brakuje praktyk takich jak badanie gleby czy wykonywanie map nawożenia, co mogłoby znacząco zwiększyć efektywność produkcji. Świadomość w zakresie właściwego zarządzania zasobami jest wciąż niska, zwłaszcza wśród małych rolników, którzy najczęściej nie mają dostępu do tego typu wiedzy.

Niedobór młodych ludzi zainteresowanych studiami rolniczymi jest kolejnym wyzwaniem. W konsekwencji, w sektorze brakuje wysoko wykwalifikowanej kadry zarówno w gospodarstwach, jak i w instytucjach wspierających rolnictwo. To niepokojące zjawisko ma długofalowe skutki dla całego sektora.

Dodatkowo uczestnicy panelu podkreślili, że rolnictwo w Europie Środkowej stoi przed problemami wynikającymi z polityki handlowej i dystrybucyjnej. Przykładem może być Słowacja, gdzie brak konkurencji na rynku dystrybucji sprzętu rolniczego, takich jak ciągniki, prowadzi do wysokich cen. Słowaccy rolnicy często muszą kupować maszyny w Polsce, co obrazuje wyzwania związane z dostępem do niezbędnych narzędzi.

W kontekście Polski wskazano na ekspansję rodzimych produktów spożywczych na rynkach zagranicznych, co spotyka się z mieszanymi reakcjami sąsiadów, takich jak Czechy i Słowacja. Jednocześnie rolnictwo w Polsce boryka się z problemem wyludniania obszarów wiejskich, co znacząco ogranicza potencjał rozwoju sektora.

Podsumowując, paneliści zgodnie stwierdzili, że polityka Unii Europejskiej w obecnym kształcie nie sprzyja inwestycjom w rolnictwie ani zachęcaniu młodych ludzi do wiązania swojej przyszłości z tą branżą. Wdrożenie skutecznych działań wspierających, takich jak lepsze programy dotacyjne, niezależne szkolenia oraz

kampanie promujące rolę rolnictwa, jest kluczowe dla poprawy sytuacji i rozwoju innowacyjnych rozwiązań w sektorze.

3) Polski Parlament Wiejski

 Adam Nowak – społecznik, działacz ludowy, strażak-ochotnik oraz Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W przeszłości Prezes Związku Młodzieży Wiejskiej oraz Wiceprezydent Europejskiej Rady Młodych Rolników. Od lat angażuje się w podtrzymywanie dziedzictwa Batalionów Chłopskich i rozwój kultury ludowej, a jego działalność inspirowała młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu wsi.

 Szymon Migoń – społecznik, prezes Związku Młodzieży Wiejskiej, Wiceprezes Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz sekretarz OSP Stary Kocin. Absolwent administracji na Uniwersytecie Jagiellońskim, zafascynowany historią, sportem oraz socjologią wsi. Jego działalność w organizacjach aktywizujących obszary wiejskie pokazuje, że lokalny rozwój jest możliwy dzięki zaangażowaniu i współpracy.

 Konrad Flis – animator społeczny, twórca Stowarzyszenia Alterno i inicjator projektu „Gminna Stolica Kultury Radostków”. Pracował przy licznych projektach partycypacyjnych w Polsce i Europie. Jego doświadczenie zdobyte na konferencjach i wizytach studyjnych, m.in. w Kopenhadze, Wiedniu i Budapeszcie, pozwala mu na

skuteczne wdrażanie innowacji społecznych i promowanie współpracy międzynarodowej.

 Piotr Styczeń – aktywny młody działacz na rzecz obszarów wiejskich, Członek Zarządu LEADER Youth Community oraz Lokalnej Grupy Działania "Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej". Młodzieżowy przedstawiciel podczas V Europejskiego Parlamentu Wiejskiego w 2022 roku, gdzie zdobywał doświadczenie w zakresie reprezentowania interesów młodych ludzi na obszarach wiejskich na szczeblu międzynarodowym. Zaangażowany w rozwój lokalnej społeczności i promowanie zrównoważonego rozwoju wsi, działa na rzecz aktywizacji młodych mieszkańców oraz wzmacniania ich wpływu na kształtowanie lokalnych polityk i inicjatyw.

 Adam Dąbrowski – socjolog i specjalista w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, COO Fundacji Socjometr. Jako sołtys i członek zarządu Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich realizował liczne projekty lokalne i międzynarodowe. Wnosi cenną wiedzę o innowacjach społecznych, wykorzystaniu nowoczesnych technologii i badaniach stosowanych, wspierając rozwój lokalnych społeczności.

 Jakub Wejman – moderator panelu, młody samorządowiec z pasją do rozwoju wsi, radny Rady Powiatu Pajęczańskiego, działacz lokalny i student politologii. Od urodzenia związany z Wolą Wydrzyną, organizator licznych wydarzeń aktywizujących społeczność, takich jak wystawy motocykli i turnieje sportowe. W 2022 roku uczestniczył w V Europejskim Parlamencie Wiejskim, zdobywając doświadczenie w reprezentowaniu spraw wsi na arenie międzynarodowej.

Jednym z najbardziej inspirujących tematów poruszanych podczas Forum Liderów Obszarów Wiejskich był pomysł utworzenia Polskiego Parlamentu Wiejskiego – nowej instytucji, która mogłaby stać się przestrzenią dialogu, współpracy i integracji mieszkańców obszarów wiejskich. Panel dyskusyjny, który zgromadził liderów społecznych, przedstawicieli młodzieży i ekspertów, stanowił okazję do wymiany opinii na temat potrzeby powstania takiego forum i jego potencjalnych korzyści.

Polski Parlament Wiejski, w zamierzeniu, byłby platformą umożliwiającą przedstawicielom różnych grup społecznych, zawodowych i wiekowych z obszarów

wiejskich dzielenie się swoimi doświadczeniami, wyzwaniem oraz pomysłami na rozwój lokalnych społeczności. Jego kluczowym celem byłoby zwiększenie partycypacji obywatelskiej oraz zaangażowania mieszkańców w procesy decyzyjne, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnopolskim.

Dyskusja wykazała, że tego rodzaju instytucja mogłaby pełnić funkcję doradczą i opiniującą dla polityk publicznych dotyczących wsi i rolnictwa. Jej istnienie mogłoby przyczynić się do lepszego uwzględnienia potrzeb społeczności wiejskich w działaniach administracji oraz ułatwić kształtowanie polityk zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców wsi. Uczestnicy panelu podkreślali, że aktywizacja społeczności lokalnych poprzez taki organ mogłaby pomóc w budowaniu silniejszej więzi między mieszkańcami a instytucjami, co w dłuższej perspektywie przyczyniłoby się do rozwoju obszarów wiejskich.

W panelu zaznaczono również, że Polski Parlament Wiejski mógłby stanowić przestrzeń edukacyjną dla młodzieży, umożliwiając jej zdobywanie doświadczenia w pracy na rzecz swojej społeczności. Funkcjonowanie Parlamentu mogłoby przyciągać młodych ludzi do angażowania się w życie wsi, oferując im realny wpływ na decyzje dotyczące ich przyszłości.

Prelegenci wskazali na szereg korzyści płynących z tej inicjatywy, w tym:

- zwiększenie udziału obywateli w procesach tworzenia lokalnych strategii rozwoju,
- integrację różnych grup społecznych i zawodowych,
- poprawę komunikacji między lokalnymi społecznościami a władzami centralnymi.

Idea Polskiego Parlamentu Wiejskiego spotkała się z entuzjastycznym przyjęciem zarówno wśród panelistów, jak i uczestników dyskusji. To nowatorskie podejście do wzmocnienia roli mieszkańców obszarów wiejskich w kształtowaniu polityk publicznych ma szansę stać się ważnym narzędziem dla aktywizacji i rozwoju społeczności wiejskich w Polsce.

4) Edukacja wiejska - czy mamy się czego wstydzić?

 Alina Prochasek – członkini Zarządu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, prawniczka, edukatorka i ekspertka w edukacji pozaformalnej. Liderka projektów młodzieżowych o zasięgu międzynarodowym, uczestniczka COP26, współtwórczyni Klimatycznego Dialogu Młodzieżowego.

 Robert Majchrowicz – Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Lututowie, pasjonat sportu, turystyki i muzyki rockowej. Prywatnie ojciec dwójki dzieci, zawodowo łączy energię z zaangażowaniem w edukację.

 Cezary Olejniczak – rolnik, społecznik i poseł VII kadencji. Założyciel Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Waliszew i Okolic, prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Starym Waliszewie, od lat działający na rzecz lokalnej społeczności.

 Małgorzata Bogusz – Dyrektor Oddziału w Krakowie Centrum Doradztwa Rolniczego, ekspertka w agroturystyce i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. Autorka licznych publikacji naukowych, wspierająca innowacyjne rozwiązania i zrównoważony rozwój.

 Marta Bojar – moderatorka panelu, absolwentka Uniwersytetu w Białymstoku, społeczna aktywistka i strażaczka, od 16 lat pracująca z młodzieżą jako liderka Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej. Laureatka Medalu Komisji Edukacji Narodowej,

współautorka książki „Jak uczyć o bezpieczeństwie”. Miłośniczka folkloru i podlaskiej kultury.

Panel dyskusyjny pt. „Edukacja wiejska – czy mamy czego się wstydzić?”, dostarczył niezwykle inspirujących refleksji na temat stanu edukacji na obszarach wiejskich w Polsce. W gronie ekspertów, praktyków i młodzieży omówiono wyzwania, szanse i sukcesy związane z edukacją na wsi. Dyskusja rozpoczęła się od pytania skierowanego do uczestników: „Czy jako młodzież z terenów wiejskich mamy czego się wstydzić?”. Zdania były podzielone, jednak wnioskiem, który wyłonił się w trakcie rozmowy, było to, że edukacja na terenach wiejskich ma ogromny potencjał i może być powodem do dumy, choć wciąż wymaga wsparcia i modernizacji.

Eksperci zauważyli, że w ostatnich latach dokonał się istotny postęp w dostępie do edukacji na wsi. Zwiększona dostępność wychowania przedszkolnego, poprawa wyposażenia szkół w sprzęt komputerowy i dostęp do internetu sprawiają, że pod wieloma względami szkoły wiejskie nie odbiegają od miejskich, a czasami nawet je przewyższają – np. w liczbie uczniów przypadających na oddział czy stanowisko komputerowe. Niestety, nadal istnieją istotne bariery, takie jak niższe wyniki egzaminacyjne uczniów z terenów wiejskich czy brak sal gimnastycznych w wielu placówkach.

Główne wyzwania edukacyjne na wsi

Jak zauważył Robert Majchrowicz, Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Lutowie, na wsi spotykają się liczne czynniki ograniczające szanse edukacyjne. Jednym z najważniejszych jest poziom wykształcenia rodziców, który silnie wpływa na aspiracje i możliwości rozwojowe dzieci. Mechanizmem niwelującym te różnice jest wczesna edukacja przedszkolna, jednak dostęp do niej wciąż jest mniejszy na terenach wiejskich niż w miastach. Dodatkowe wyzwania stanowią odległości, jakie dzieci muszą pokonywać do szkół, oraz obowiązki związane z pracą w gospodarstwach domowych, które ograniczają ich czas na naukę.

Eksperci podkreślali również, że młodzież z terenów wiejskich często ma ograniczony dostęp do pozytywnych wzorców sukcesu. Jak zauważyła Małgorzata Bogusz, Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Krakowie, młodzież wiejska doświadcza znacznie mniejszej liczby bodźców skłaniających do refleksji nad swoją przyszłością zawodową. Brakuje przykładów młodych ludzi, którym udało się osiągnąć sukces, co zniechęca do podejmowania ambitnych wyzwań.

Paneliści zgodzili się, że kluczowym elementem wspierającym rozwój młodzieży wiejskiej jest zaangażowanie w organizacje społeczne, takie jak Ochotnicza Straż Pożarna czy lokalne stowarzyszenia. Podkreślono, że to właśnie aktywność społeczna często pozwala osiągnąć wiele sukcesów, począwszy od czasów szkolnych. Doświadczenie pokazuje, że organizacje społeczne mogą być skuteczną platformą rozwoju osobistego, szczególnie na obszarach, gdzie dostęp do rozrywek czy zajęć pozalekcyjnych jest ograniczony.

Programy edukacyjne i rola współpracy instytucji

Jednocześnie, jak podkreśliła Małgorzata Bogusz, niezwykle ważna jest współpraca między szkołami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi, które mogą wspierać edukację poprzez wspólne projekty i działania.

Podsumowując dyskusję, Alina Prochasek, ekspertka ds. edukacji pozaformalnej, zwróciła uwagę, że rynek pracy coraz częściej potrzebuje wysoko wykwalifikowanych fachowców, a nie tylko osób z wykształceniem wyższym. Szkoły zawodowe i programy międzynarodowe, takie jak Erasmus+, mogą skutecznie wspierać młodzież wiejską, oferując jej nowe perspektywy i dostęp do międzynarodowych doświadczeń.

Panel jednoznacznie pokazał, że edukacja na wsi, mimo licznych wyzwań, ma ogromny potencjał i może być powodem do dumy. Kluczowe dla jej rozwoju są działania wyrównujące szanse pomiędzy młodzieżą wiejską a miejską. Wspieranie edukacji przez rozwój lokalnych organizacji, poprawę infrastruktury edukacyjnej oraz tworzenie innowacyjnych programów kształcenia to kierunki, które należy rozwijać.

Jednocześnie ważne jest budowanie pomostu między młodzieżą a lokalnymi instytucjami, aby młodzi ludzie mieli realne możliwości wpływania na swoje środowisko. Dzięki zaangażowaniu organizacji takich jak Związek Młodzieży Wiejskiej

oraz międzynarodowym programom wspierającym edukację, młodzież z obszarów wiejskich może stać się liderem zmian w swoich społecznościach. Wysiłki te, połączone z ochroną tradycyjnych wartości kulturowych, tworzą unikalne połączenie nowoczesności i dziedzictwa, które jest siłą polskiej wsi.

5) Współpraca kluczem do sukcesu – o potrzebie sieciowania organizacji

 Adriana Porowska – Ministra ds. Społeczeństwa Obywatelskiego oraz przewodnicząca Komitetu ds. Pożytku Publicznego. Doświadczona działaczka społeczna, od lat angażuje się w pomoc osobom wykluczonym i uchodźcom. Wieloletnia prezeska Kamiliańskiej Misji Pomocy Społecznej, z bogatym doświadczeniem w pracy z administracją oraz organizacjami pozarządowymi.

 Sebastian Ławniczak – Dyrektor Wielkopolskiego Samorządowego Centrum Rozwoju Wsi, druh OSP i społecznik. Zasiadał w radach gminnych i powiatowych, gdzie skutecznie łączył działalność samorządową z inicjatywami wspierającymi rozwój lokalnych społeczności.

 Rafał Jaźwiński – Wiceprezes Fundacji Kocham Maków, członek Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Specjalista w zakresie współpracy z NGO oraz rozwoju regionalnego, posiadający bogate doświadczenie w koordynacji projektów wspierających rozwój ekonomii społecznej.

 Marcin Adamczyk – Ekspert w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i cyfryzacji rolnictwa, zaangażowany w działalność na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Były wiceprezes Związku Młodzieży Wiejskiej, lider licznych projektów wspierających innowacje, rozwój lokalny i edukację w sektorze rolniczym.

 Patryk Drzazga – Student Ekonomii na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie, członek Koła Naukowego Ekonomistów oraz były przewodniczący Wydziałowej Rady Samorządu Studentów Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego. Zaangażowany w inicjatywy studenckie i rozwój młodzieżowych organizacji społecznych.

 Wojciech Siejka – moderator panelu, od lat z przyjemnością i zaangażowaniem służy społeczności lokalnej w różnych rolach, między innymi jako dyrektor Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Pilicy, aktywny członek Związku Młodzieży Wiejskiej – Wiceprezes Zarządu Krajowego, radny powiatowy, współzałożyciel Stowarzyszenia LIBERO, a także sołtys wsi Wierbka. Z pasją i oddaniem angażuje się także w działania Ochotniczej Straży Pożarnej, której od 20 lat jest aktywnym druhem. Jego atuty to otwartość, współdziałanie i bezinteresowność, jest zawsze blisko ludzi.

Jednym z najważniejszych wniosków wypracowanych podczas panelu dyskusyjnego na temat współpracy organizacji pozarządowych było podkreślenie znaczenia sieciowania. To strategia, która umożliwi organizacjom pozarządowym współpracę, wymianę wiedzy oraz zdobywanie nowych umiejętności, jednocześnie zwiększając ich skuteczność i wpływ na otoczenie. W centrum tej współpracy znajdują się liderzy, którzy inicjują działania, budują relacje oparte na zaufaniu i nadają kierunek wspólnym przedsięwzięciom.

Paneliści wskazali, że współpraca w ramach sieci umożliwia organizacjom wykorzystanie zasobów, wiedzy i doświadczenia zgromadzonych w różnych dziedzinach. Dzięki temu możliwe jest bardziej efektywne reagowanie na zmieniające się warunki społeczne i finansowe. Sieciowanie nie tylko zwiększa widoczność działań organizacji, ale także wzmacnia ich pozycję w dialogu z instytucjami publicznymi i sektorem biznesowym. Organizacje pozarządowe, które działają w ramach sieci,

mogą bardziej aktywnie uczestniczyć w debatach publicznych, co zwiększa ich wpływ na kształtowanie polityk lokalnych i krajowych.

Organizacje pozarządowe odgrywają kluczową rolę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki ich działalności społeczności lokalne, szczególnie te marginalizowane, mają dostęp do platform dialogu i wsparcia, którego często brakuje w innych strukturach. NGOs wypełniają luki w realizacji działań społecznych, które nie są wystarczająco podejmowane przez instytucje publiczne, rozwiązując problemy wymagające elastycznego i innowacyjnego podejścia.

Rola organizacji pozarządowych obejmuje:

- Reprezentowanie interesów społeczności – szczególnie grup wykluczonych, które nie mają innych sposobów na wyrażenie swoich potrzeb,
- Realizację działań społecznych – odpowiadających na lokalne wyzwania, takie jak integracja społeczna czy pomoc w trudnych sytuacjach życiowych,
- Budowanie społeczeństwa obywatelskiego – poprzez promowanie aktywności, edukację obywatelską i zaangażowanie ludzi w działania na rzecz wspólnego dobra,
- Innowacyjność i eksperckość – NGOs często wprowadzają nowatorskie rozwiązania w dziedzinach społecznych i ekologicznych, co czyni je cennym źródłem wiedzy i doświadczenia,
- Rola kontrolna i rzecznictwo – organizacje pełnią funkcję „strażników” interesów społecznych, monitorując działania władz i sektora prywatnego oraz wpływając na kształt polityk publicznych.

Paneliści podkreślili, że aby w pełni wykorzystać potencjał sieciowania, konieczne są konkretne działania wspierające organizacje pozarządowe. Oto kluczowe rekomendacje:

- Szkolenia liderów i członków organizacji – rozwijające umiejętności miękkie oraz kompetencje praktyczne, takie jak administracja czy księgowość,
- Rozpoznanie potrzeb organizacji – poprzez rozmowy z liderami i członkami, aby dedykowane programy grantowe odpowiadały rzeczywistym wyzwaniom,
- Uproszczenie procedur pozyskiwania funduszy – aby NGOs mogły skuteczniej ubiegać się o wsparcie finansowe,

- Zaangażowanie lokalnych liderów – takich jak sołtysi czy radni, którzy mogą wspierać tworzenie rad młodzieżowych i innych form aktywizacji społecznej.

Panel wykazał, że sieciowanie organizacji pozarządowych nie tylko zwiększa skuteczność ich działań, ale także umożliwia rozwój wszystkich uczestników sieci. Dzięki współpracy NGOs mogą lepiej wykorzystać swoje zasoby, dzielić się doświadczeniem i zwiększać zasięg swojego wpływu. Takie podejście przyczynia się do budowania silniejszego społeczeństwa obywatelskiego i wspierania inicjatyw, które odpowiadają na potrzeby lokalnych społeczności. Sieciowanie to klucz do bardziej zrównoważonego i solidarnego rozwoju obszarów wiejskich, a także do wzmacniania pozycji organizacji w dialogu z władzą i sektorem prywatnym.

6) Moda na folklor – o fenomenie kultury wiejskiej

Michał Pająk – etnograf i regionalista, od lat pracujący nad zachowaniem dziedzictwa kulturowego regionów rawsko-opoczyńskiego i brzezińsko-piotrkowskiego. Dyrektor Miejskiego Centrum Kultury w Ujeździe, wielokrotnie nagradzany za swoją pracę, popularyzuje tradycyjne obrzędy i kulturę materialną, dbając o to, by tradycje te trwały w świadomości kolejnych pokoleń. Prezes Fundacji Etnocentrum Ziemi Łódzkiej.

Magdalena Trzaska – etnolog, miłośniczka polskiej sztuki ludowej, która w swoich tekstach inspirująco ukazuje bogactwo kulturowe polskiej wsi. Absolwentka

Uniwersytetu Wrocławskiego, z pasją udowadnia, że kultura ludowa jest kluczem do naszej tożsamości, a „być ze wsi” to duma i wartość sama w sobie.

 Mikołaj Niedek – ekspert w zakresie zrównoważonego rozwoju wsi, związany z Narodowym Instytutem Kultury i Dziedzictwa Wsi. Filozof i socjolog, w swoich publikacjach podejmuje tematy społeczne, ekonomiczne i ekologiczne dotyczące polskich obszarów wiejskich. Swoją wiedzę i zaangażowaniem wnosi wartościową perspektywę na znaczenie tradycji w kształtowaniu współczesnych obszarów wiejskich.

 Beata Boska-Adamczyk – oddana kulturze ludowej członkini Zespołu Pieśni i Tańca „Częstochowa”, z którym spędziła lata rozwijając swoją miłość do tradycji i sztuki ludowej. Jej bogate doświadczenia w zespole kształtowały ją jako promotorkę lokalnej kultury i pasjonatkę ludowej sztuki, co dziś przekłada się na wsparcie lokalnych tradycji. Była działaczką ZMW, koordynatorka Festiwalu Kultury Młodzieży Szkolnej.

 Skóra Karol – czynny muzyk, puzonista i saksofonista, związany z muzyką od najmłodszych lat. Absolwent Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Jego muzyczne korzenie sięgają Młodzieżowej Orkiestry Dętej OSP Dzwono-Sierbowice, której był wychowankiem, a od 2017 roku pełni funkcję kapelmistrza. Na co dzień działa jako instruktor artystyczny przy MGBP w Pilicy, aktywnie wspierając rozwój lokalnych talentów muzycznych i popularyzując kulturę muzyczną w społeczności lokalnej.

 Nina Sapa – moderatorka panelu, Zastępca Dyrektora w Narodowym Instytucie Kultury i Dziedzictwa Wsi. Absolwentka polsko-słowackich studiów Business Economics, pełna pasji i zaangażowania w działania na rzecz młodzieży wiejskiej. Zrealizowała wiele projektów kulturalnych i edukacyjnych wspierających polską kulturę ludową.

Podczas panelu poświęconego kulturze ludowej i tradycjom wiejskim paneliści zwrócili uwagę na obserwowany w ostatnich latach renesans folkloru, szczególnie w

miastach, gdzie lokalne tradycje, rękodzieło i muzyka ludowa cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Jednak mimo rosnącej popularności kultury ludowej, zauważono, że wielu uczestników dyskusji nie posiada pełnej wiedzy o bogactwie etnograficznym swoich regionów. Uwidacznia to konieczność podejmowania działań edukacyjnych, które pomogą młodym ludziom zrozumieć i docenić ich lokalne dziedzictwo kulturowe.

Paneliści podkreślili, że edukacja w zakresie kultury ludowej ma kluczowe znaczenie dla zachowania tradycji. Wprowadzenie do programów nauczania lekcji poświęconych kulturze ludowej pozwoliłoby młodzieży nie tylko poznać lokalne zwyczaje i tradycje, ale także świadomie je przekazywać kolejnym pokoleniom. Takie działania umożliwiłyby młodym ludziom lepsze zrozumienie swojej tożsamości kulturowej i wspierałyby ich w odkrywaniu wartości, które płyną z lokalnego dziedzictwa.

Podkreślono również potrzebę inwestowania w projekty edukacyjne i organizowanie warsztatów oraz wydarzeń kulturalnych, które przybliżą młodzieży znaczenie tradycji i folkloru. Szczególną rolę w tych działaniach może odegrać Związek Młodzieży Wiejskiej, który został wskazany jako idealna organizacja do szerzenia kultury wiejskiej. Paneliści zauważyli, że ZMW nie tylko promuje tradycje ludowe, ale także stanowi skuteczny punkt wyjścia do angażowania młodych pokoleń w działania na rzecz zachowania i rozwoju dziedzictwa kulturowego.

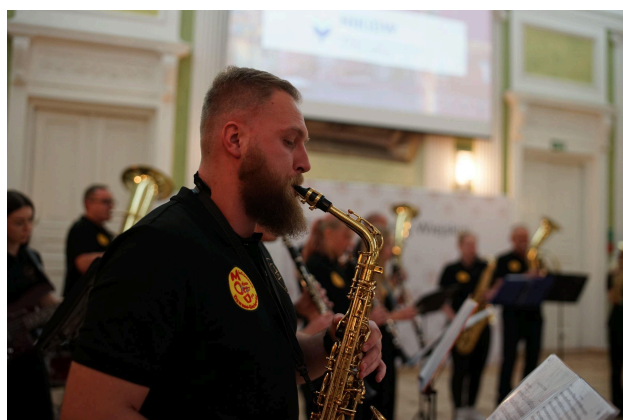
Dyskusja wykazała, że zainteresowanie młodzieży kulturą ludową jest zauważalne i stale rośnie. Wiele osób wyraziło gotowość do angażowania się w inicjatywy związane z promocją tradycji wiejskich, co świadczy o ich otwartości i chęci podejmowania działań na rzecz ochrony dziedzictwa. Z tego względu warto wspierać młodzież w poszerzaniu wiedzy na temat folkloru poprzez tworzenie przestrzeni do twórczej działalności i edukacji w tym zakresie.

Najważniejszym wnioskiem panelu była potrzeba systemowego podejścia do edukacji kulturalnej, która obejmowałaby zarówno wiedzę teoretyczną, jak i praktyczne zaangażowanie w projekty związane z tradycjami. Dzięki temu możliwe będzie budowanie mostów między pokoleniami oraz rozwijanie w młodzieży

poczucia dumy z ich lokalnego dziedzictwa, które jest istotnym elementem polskiej tożsamości kulturowej.

Forum zwieńczył koncert Młodzieżowej Orkiestry Dętej z Dzwono-Sierbowic, którzy stworzyli komfortową atmosferę do networkingu uczestników.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za aktywny udział w Forum Liderów Obszarów Wiejskich, zachęcamy do obserwowania działań Związku Młodzieży Wiejskiej. Mamy nadzieję, że zobaczymy się podczas kolejnej edycji FLOW, która już niebawem!

Związek Młodzieży Wiejskiej

Rok założenia 1928